

Litteratuur:

- Dieren, J. W. van, 1934: Organogene Dünenbildung, eine geomorphologische Analyse der westfriesischen Insel Terschelling mit pflanzensoziologischen Methoden. Den Haag.
- Eeden, F. W. van, 1886: Onkruid, botanische wandelingen. Haarlem.
- Faegri, K. 1960: Maps of distribution of Norwegian vascular plants. I. Coast plants. Oslo.
- Ooststroom, S. J. van, en Reichgelt, Th. J. 1956: Floristische notities 1-18. Acta bot. neerl. 5 (1).
- Ridley, H. N. 1930: The dispersal of plants throughout the world. Ashford, Kent.
- Runge, F. 1956: *Erica ciliaris* L., een nieuwe plantesoort voor Nederland. D.L.N. 59 (7).
- Schubert, R. 1960: Die zwergstrauchreichen azidiphilen Pflanzengesellschaften Mitteldeutschlands. Jena.
- Tanis, J. 1960: Vier *Erica*-soorten op Terschelling. D.L.N. 63 (11).
- Tansley, A. G. 1949: The British islands and their vegetation. Cambridge.
- Vandevijvere, P. 1958: De flora. In: West-Vlaanderen. Brussel.
- Westhoff, V. 1947: The vegetation of dunes and salt marshes on the Dutch islands of Terschelling, Vlieland and Texel. Den Haag.
- Westhoff, V. 1961: Het beheer van heidereservaten. Natuur en Landschap 14, 4.

De vogels in de Zijdepolder en de Binkhorstpolder in 1960

WIM TER KEURS.

Sedert het verschijnen van ons vorig verslag over het vogelleven in de Zijdepolder en de Binckhorstpolder bij Voorburg (Jg. 63, blz. 103 e.v.), is er veel veranderd in dit gebied. Lange ketens grote en kleine buizen ontsieren het landschap. Waar vorig jaar de Kievit nog rustig op zijn eieren zat, dreunen nu bulldozers en kranen en daar denderen vrachtauto's over pas aangelegde wegen. De jeugd, voor wie de toegang tot het gebied veel gemakkelijker geworden is, richtte in enkele van de verspreid liggende moerasbosjes een onherstelbare schade aan door het zinloos omhakken van de bomen.

Ondanks deze ingrijpende veranderingen en het verdwijnen van de rust in dit gebied, konden we toch van 32 soorten het broeden met zekerheid vaststellen. We laten hier een lijst van deze soorten volgen. Achter iedere soort vindt men tussen haakjes een aanduiding, die betrekking heeft op de verspreidings-dichtheid van

die soort in haar biotoop: Wilde eend (talrijk), Zomertaling (enkele paren), Fazant (enkele paren), Waterhoen (talrijk), Scholekster (algemeen), Kievit (talrijk), Grutto (algemeen), Tureluur (algemeen), Kemphaan (enkele broedgevallen), Tortelduif (zeldzaam), Veldleeuwerik (talrijk), Boerenzwaluw (algemeen), Huiszwaluw (niet algemeen), Graspieper (talrijk), Gele kwikstaart (algemeen), Winterkoning (algemeen), Heggemus (zeldzaam), Zanglijster (niet zeldzaam), Merel (algemeen), Roodborst (zeldzaam), Rietzanger (enkele paren), Bosrietzanger (zeldzaam), Spotvogel (enkele paren), Tuinfluiter (enkele paren), Grasmus (zeldzaam), Fitis (algemeen), Pimpelmees (enkele paren), Groenling (algemeen), Putter (± 5 paren), Huismus (algemeen), Spreeuw (algemeen), Zwarte kraai (een broedgeval).

We deden dit jaar enkele merkwaardige nestvondsten. In het begin van mei trof-

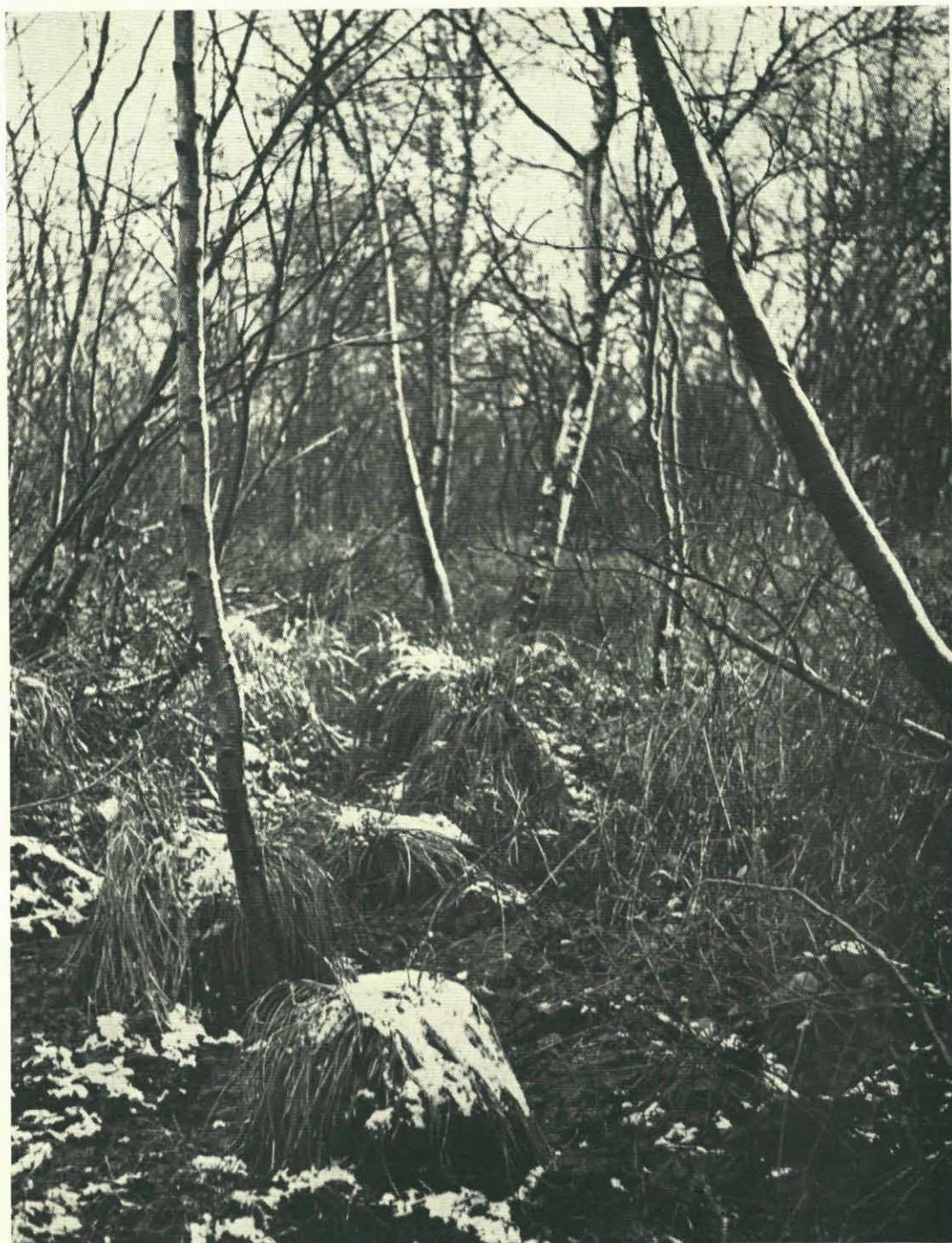

Fig. 1. *Moerasbosje na lichte sneeuwval.*

Foto F. van Ommen.

fen we tussen de Grote Iisdodde aan de rand van een moerasbosje een waterhoennest met 14 eieren aan. Ook van de Scholekster vonden we een interessant legsel: het lag op het grind tussen de rails van de spoorlijn Den Haag-Leiden. Telkens als er een trein uit een van beide richtingen naderde, stond de broedende vogel van de 3, zómaar op de stenen liggende eieren op en vloog in een grote boog over de weilanden. Deze vlucht duurde gewoonlijk 30 à 40 seconden en eindigde meestal vlak bij het „nest”. Bij de nadering van mensen stond de vogel van de eieren op en schommelde met ingetrokken kop weg om een eind verder pas op te vliegen.

De Kemphaan lijkt elk jaar in kleiner aantal terug te keren: dit jaar namen we slechts 6 mannetjes op de baltsplaats waar. Een keer zagen we een wijfje met haar jongen op een pas gemaaid hooiland naar voedsel zoeken. Vroeger was de soort talrijk in het gebied. De Putter liet dit jaar weer op tal van plaatsen zijn vrolijk gezang horen en werd ook met jongen waargenomen. Opvallend talrijk was deze vogel in de herfst en de winter (op 1 oktober \pm 70, op 30 december \pm 40 exemplaren in de Zwarte elzen van het randgedeelte).

Behalve de broedvogels was er nog een aantal soorten regelmatig aanwezig in de broedtijd. Voor de meeste van deze soor-

ten was een geschikt biotoop in het gebied; bij enkele van deze soorten namen we zang en/of balts waar. Op grond daarvan vermoedden we als broedvogel nog: Slob-eend (enkele paren), Meerkoet (1 paar), Watersnip (zeldzaam), Houtduif (algemeen), Koekoek (regelmatig 1 roepend mannetje), Witte kwikstaart (enkele paren), Grauwe vliegenvanger (1 paar in het parkachtige gedeelte), Koolmees (met jongen in de moerasbosjes waargenomen), Vink (enkele paren), Kauw en Ekster (beide 1 paar).

In deze tijd werden fouragerend en jagend in de polder waargenomen: Blauwe reiger, Torenavalk, Ransuil, Gierzwaluw en Oeverzwaluw. De Torenavalk broedde niet in het onderzochte gebied. In het begin van het broedseizoen namen we regelmatig een jagend mannetje waar. Later werd ook het wijfje gezien en soms zwierven er 3 of 4 exemplaren door het gebied. Als roestplaatsen werden de oude molen en de moerasbosjes in de Zijdepolder gebruikt.

Tegen het einde van het broedseizoen verschenen er ook 2 Boomvalken in het gebied. We zagen deze snelle valkjes van zeer nabij stootduiken op jonge Gele kwikstaarten en Spreeuwen. Op 15 augustus werd tussen de Kokmecuwen een Noordse stern waargenomen. In de zomermaanden verbleven ook het Witgatje, de Groenpootruiter en de Oeverloper in het gebied. De weidevogels, die in de polder gebroed hadden, verzamelden zich in groepjes en trokken weg. De Kieviten bleven nog tot oktober in grote groepen op de weilanden; in de laatste maanden van het jaar werd deze soort slechts trekkend boven het gebied waargenomen. Vooral op vriesdagen was er een intensieve trek (op 29 december \pm 650 exemplaren).

Met het invallen van de herfst verschenen

Fig. 2. Jonge Kievit. Tek. Wim ter Keurs.

ook de meeuwesoorten en de kraai-achtigen weer op de weiden. In het najaar beheersten deze soorten met de enorme groepen Spreeuwen het landschap. Vooral de Kauwen waren zeer talrijk (op 26 november ± 300 , op 5 december ± 250 exemplaren). Van al deze soorten werd slaaptrek boven de polder waargenomen. Speciaal de slaaptrek van de kraai-achtigen was zeer boeiend, omdat zij hun slaappleatsen hadden in het noordelijk gedeelte van de Zijdepolder. De Kauwen trokken zeer hoog en in grote groepen. Bij het zien van de Kauwen, die al op de weiden waren neergestreken, riepen de vogels elkaar luidruchtig toe. Als een groep boven de slaappleats was gekomen, viel ze plotseling uiteen en de Kauwtjes stortten zich in oevermoedige dwarrelvlucht naar beneden. De Bonte en Zwarte kraaien naderden de slaappleats zwijgend, in langzame roeivlucht laag boven de grond, in groepjes van 2 of 3.

In de bomen en op de weilanden aan de rand van de polder zagen we weer vele wintergasten, waarvan we noemen: Groene specht, Grote bonte specht, Kleine bon-

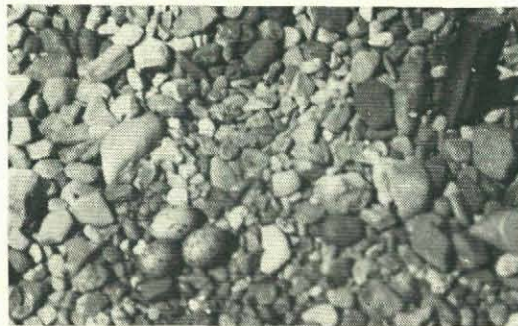

Fig. 3. Het scholeksterlegsel op de spoorbaan. Foto Hans de Man.

te specht, Kramsvogel, Koperwiek, Goudhaantje, Staartmees, Boomkruiper, Sijs, Kneu, Keep, Ringmus, Bonte kraai, Vlaamse gaai en Ekster. De meeste van deze soorten hielden zich ook op in de moerasbosjes. Daar namen we ook de Bui-zerd en de Sperwer waar.

In 1960 werden in het gebied 82 soorten waargenomen, waarmee het totale aantal gestegen is tot 91. Van de in 1960 waargenomen soorten vermeldden we nog niet: Wintertaling, Wulp, Grote mantelmeeuw, Kleine mantelmeeuw, Zilvermeeuw, Stormmeeuw, Visdief, Tapuit, Tjiftjaf, Rietgors.

Over de Brandganzen in Nederland Seizoen 1959/1960

A. TIMMERMAN.
(R.I.V.O.N.)

De laatste jaren is er vrij intensief onderzoek verricht naar het voorkomen van diverse ganzesoorten in ons land. Dat heeft geen verwondering te wekken, als men weet, dat de broedvogelpopulaties van enkele soorten zo gering zijn, dat men zich op internationaal niveau (I.C.B.P. = International Council for Bird Preservation) zorgen heeft gemaakt over hun

voortbestaan. Het onderzoek naar de biologie en het voorkomen van deze soorten werd aangemoedigd. Ook in Nederland werd er aandacht aan besteed. Het ging daarbij vooral om de soorten de Rotgans (*Branta bernicla*), de Brandgans (*Branta leucopsis*) en de Kleine rietgans (*Anser brachyrhynchus*). De Kleine rietgans en de Brandgans kwamen vroeger weinig tal-